

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De speciebus superbiæ. 4

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

lib. 24. in
princ. ca.
12.

aliquis consideret defectus aliorum: sicut è contra Gregorius * ibidem dicit, quòd sancti viri virtutum consideratione vicissim sibi alios præferunt. Ex hoc ergo nõ habetur quòd superbia sit in rationali, sed quòd aliqua causa eius in ratione existat.

* in corpo
re art.
¶ li. 14. c.
7. a med.
¶ 8
9. co. 5.

Ad tertium dicendum, quòd superbia non est solum in irascibili, secundum quod est pars appetitus sensitivi, sed prout communius irascibilis accipitur: ut dictum est *.

Ad quartum dicendum, quòd sicut August. dicit 14. ¶ de Ciuitate Dei, amor præcedit omnes alias animi affectiones, & est causa earum. Et idè potest poni pro qualibet aliarum affectionum. Et secundum hoc superbia dicitur esse amor propriae excellentiæ, in quantum ex amore causatur inordinata præsumptio alios superandi: quod propriè pertinet ad superbiam.

ARTIC. I V.

Virum conuenienter à Gregorio assignentur quatuor superbiae species, scilicet aestimare bonum à seipso habere: sibi datum desuper, credere pro suis accepisse meritis: iactare se habere quod non habet, & despectis ceteris singulariter videri appetere habere quod habet?

787
2. d. 42. q.
2. a 4
Mal. 9. 8.
a 4 et 1.
Cor. 4. le.
2. col. 3. et
1. Eth. 3.
cor. 1. fi.
* ca 7. in
princ.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter assignentur quatuor superbiae species, quas Gregor. assignat 23 * Moralium dicens, Quatuor quippe sunt species, quibus omnis tumor arrogantium demonstratur: cum bonum aut à semetipsis habere se aestimant: aut si sibi datum desuper credunt, pro suis se hoc accepisse meritis putant: aut certe cum iactant se habere quod non habent: aut despectis ceteris singulariter videri appetunt habere quod habent. Superbia enim est vitium distinctum ab infidelitate, sicut etiam humilitas est virtus distincta à fide. Sed quòd aliquis aestimet bonum se non habere à Deo, vel quòd bonum gratiæ habeat ex meritis proprijs, ad infidelitatem pertinet. Ergo non deberet poni species superbiae.

¶ 2. Præ-

¶ 2 Præterea, Idem non debet poni species diuer-
 forum generum. Sed iactantia ponitur species menda-
 cii, vt supra habitum est *. Ergo non debet poni spe-
 cies superbiæ.

quæst. 110
 ar. 2.

¶ 3 Præterea, Quædam alia videntur ad superbiã
 pertinere quæ hic non connumerantur. Dicit enim
 Hieron. quòd nihil est tam superbum, quàm ingratum
 videri. Et August. dicit 14 * de Ciuitate Dei, quòd ex-
 celsare se de peccato commisso, ad superbiã perti-
 net. Præsumptio etiam, quæ quis tendit ad assequen-
 dum aliquid quod supra se est. maxime ad superbiã
 pertinere videtur. Non ergo sufficienter prædicta di-
 uisio comprehendit superbiæ species.

c. 14. 10. 5

¶ 4 Præterea, Inueniuntur alia diuisiones super-
 biæ. Diuidit * enim Anselmus exaltationem superbiæ,
 dicens quòd quædam est in voluntate, quædam in ser-
 mone, quædam in operatione. Bernardus etiam ponit
 duodecim † gradus superbiæ, qui sunt curiositas, men-
 tis leuitas, inepta læticia, iactantia, singularitas, ar-
 rogantia, præsumptio, defensio peccatorum, simula-
 ta confessio, rebellio, libertas, peccandi consuetudo,
 quæ non videtur comprehendi sub speciebus à Grego-
 rio * assignatis. Ergo videtur quòd insufficienter as-
 signentur.

in lib. de
 similitud.
 c. 24.

in tra. de
 12. grad.
 humil. in
 mod. 10.
 deinceps.
 li. 23. c. 7
 li. 23. Mo-
 ral. ca. 7.
 in princ.
 a. 1. et 3.

In contrarium sufficiat auctoritas Gregorij †.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut dictum est *,
 Superbia importat immoderatum excellentiæ appeti-
 tum: qui scilicet non est secundum rationem rectam.
 Est autem considerandum quòd qualibet excellentiã
 consequitur aliquod bonum habitum. Quod quidem
 potest tripliciter considerari. Vno modo, secundum
 se. Manifestum est enim quòd quanto maius est bonũ
 quod quis habet, tanto per hoc excellentiã maio-
 rem consequitur. Et idèd cum aliquis attribuit sibi ma-
 ius bonum quam habeat, consequens est quòd eius ap-
 petitus tendit in excellentiã propriam vltra modum
 sibi cõuenientem. Et sic est tertia species superbiæ, cum
 scilicet aliquis iactat se habere quod non habet. Alio

modo ex parte causæ, prout scilicet excellentius est quod aliquod bonum infit alicui à seipso, quam quod infit ei ab alio. Et ideo cum aliquis aestimat bonum quod habet ab alio, ac si haberet à seipso, fertur per consequens appetitus eius in propriam excellentiam supra suum modum. Est autem dupliciter aliquis causa sui boni. vno modo, efficienter. Alio modo, meritorie. Et secundum hoc sumuntur duæ primæ superbie species, scilicet cum quis à semetipso habere aestimat quod à Deo habet, vel cum propriis meritis sibi datum desuper credit. Tertio modo, ex parte modi habendi, prout excellentior aliquis redditur ex hoc, quod bonum aliquod excellentius cæteris possidet. Unde ex hoc etiam fertur inordinatè appetitus in propriam excellentiam. Et secundum hoc sumitur quarta superbie species, quæ est cum aliquis de speciebus cæteris singulariter vult videri.

Ad primum ergo dicendum, quod vera aestimatio potest corrumpi dupliciter. Vno modo, in vniuersali. Et sic in his quæ ad fidem pertinent, corrumpitur vera aestimatio per infidelitatem. Alio modo, in aliqua particulari eligibili. Et hoc non facit infidelitatem; sicut ille qui fornicatur, aestimat pro tempore illo bonum esse sibi fornicari. Nec tamen est infidelis, sicut esset si in vniuersali diceret fornicationem esse bonam. Et ita etiam est in proposito. Nam dicitur in vniuersali aliquod bonum esse quod non est à Deo, vel gratiam hominibus pro meritis dari, pertinet ad infidelitatem. Sed quod aliquis ex inordinato appetitu propriæ excellentiæ, ita de bonis suis gloriatur, ac si ea à se haberet, vel ex meritis propriis pertinet ad superbiam, & non ad infidelitatem, præprie loquendo.

Ad secundum dicendum, quod iactantis ponitur species mendacii, quantum ad exteriorem actum, quo quis falsò sibi attribuit quod non habet. Sed quantum ad interiorem cordis arrogantiam ponitur à Gregorio species superbie.

*Ioc. cit. in
arg. 1.*

Ad

Ad tertium dicendum, quod ingratus est qui sibi attribuit quod ab alio habet. Unde dux primæ superbiæ species ad ingratitudinem pertinent. Quod autem aliquis se excuset de peccato quod habet, pertinet ad tertiam speciem: quia per hoc aliquis attribuit sibi bonum innocentia quod non habet. Quod autem aliquis præsumptuosè tendat in id quod supra ipsum est, præcipuè videtur ad quartam speciem pertinere, secundum quam aliquis vult alijs præferri.

Ad quartum dicendum, quod illa tria quæ ponit Anselmus, accipiuntur secundum progressum peccati cuiuslibet: quod primo corde concipitur: secundo, ore profertur: tertio, opere perficitur. Illa autem duodecim quæ ponit Bernardus, sumuntur per oppositum ad duodecim gradus humilitatis: de quibus supra habitum est*. Nam primus gradus humilitatis est corde & corpore semper humilitatem ostendere, de-
qu. præc. art. 6.
 fixis in terram aspectibus: cui opponitur curiositas, per quam aliquis curiosè ubique & inordinatè circumspicit. Secundus gradus humilitatis est, ut pauca verba & rationabilia loquatur aliquis, non clamorosa voce: contra quem opponitur leuitas mentis, per quam scilicet homo superbè se habet in verbo. Tertius gradus humilitatis est, ut non sit facilis & promptus in risu: cui opponitur inepta lætitia. Quartus gradus humilitatis est taciturnitas vsque ad interrogationem: cui opponitur iactantia. Quintus gradus humilitatis est tenere, quod communis regula monasterij habet: cui opponitur singularitas, per quam scilicet aliquis sanctior vult apparere. Sextus gradus humilitatis est credere & pronuntiare se omnibus viliorem: cui opponitur arrogantia, per quæ scilicet homo se alijs præfert. Septimus gradus humilitatis est ad omnia inuilem & indignum se confiteri & credere: cui opponitur præsumptio, per quam scilicet aliquis reputat se sufficientem ad maiora. Octauus gradus humilitatis est confessio peccatorum: cui opponitur defensio eorundem. Nonus gradus

humilitatis est in duris & asperis patientiam amplecti : cui opponitur simulata confessio , per quam scilicet aliquis non vult subire pœnam pro peccatis , quæ simulatè confiteretur . Decimus gradus humilitatis est obedientia : cui opponitur rebellio . Undecimus gradus humilitatis est , ut homo non delectetur facere propriam voluntatem ; cui opponitur libertas , per quã scilicet homo delectatur liberè facere quod vult . Vltimus autem gradus humilitatis est timor Dei : cui opponitur peccandi consuetudo , quæ implicat Dei contemptum . In his autem duodecim gradibus tanguntur non solum superbiæ species , sed etiam quædam antecedentia & consequentia , sicut etiam supra de humilitate * dictum est .

Ibidem.

ARTIC. V.

Utrum superbia sit peccatum mortale ?

788

4. dist. 33.
9. 1. 2. 3.
qu. 2. ad
3.
* est Aug.
in hoc lo
co Pf. 7.
10. 8.

Ad quantum sic proceditur . Videtur , quod superbia non sit peccatum mortale : quia super illud Psal. 7. Domine Deus meus si feci istud , dicit gloss. * scilicet vniuersale peccatum , quod est superbia . Si igitur superbia esset peccatum mortale , omne peccatum esset mortale .

¶ 2. Præterea , Omne peccatum contrariatur charitati . Sed superbia non videtur contrariari charitati neque quantum ad dilectionem Dei , neque quantum ad dilectionem proximi : quia excellentia quam qua inordinate per superbiam appetit , non semper contrariatur honori Dei , aut vilitati proximi . Ergo superbia non est peccatum mortale .

¶ 3. Præterea , Omne peccatum mortale contrariatur virtuti . Sed superbia non contrariatur virtuti , sed potius ex ea oritur : quia ut Gregorius dicit vigesimo quarto * Moralium , aliquando homo ex summis caelestibusque virtutibus intumescit . Ergo superbia non est peccatum mortale .

6. 18. cir.
princ. &
6. 19.
ca. 22. in
princ. &
6. 23.

SED contra est , quod Gregor. in eodem libro ¶ dicit , quod euidentissimum reproborum signum est superbia : at contra , humilitas electorum . sed homines